

Ekonomická literatura

KOMPLEXNÍ PUBLIKACE O MAKROEKONOMICKÉ ANALÝZE

Kamil Janáček, ČNB

Vojtěch Spěvák, Marek Rojíček, Růžena Vintrová, Eva Zamrazilová, Václav Žďárek. Makroekonomická analýza

Praha : Linde, 2012. 608 s. ISBN 978-80-86131-92-4

Recenzovaná kniha je hodnotným dílem, které umožňuje rozšířit nevelkou skupinu publikací, které byly napsány s ambicí komplexně pokrýt problematiku makroekonomické analýzy, zejména těch doplněných o realie českého ekonomického prostředí na tuzemském knižním trhu. Nelze říci, že neexistuje původní česká literatura, která by se zabývala makroekonomickou analýzou. Ale buď se zabývá čistě metodologickou stránkou problému, nebo vybranými výseky makroekonomické analýzy. Recenzovaná publikace je komplexní, celistvá, a proto je cenná nejen pro pedagogické či výzkumné účely, ale též pro praktické hodnocení hospodářské politiky.

Struktura publikace skládající se z šesti vzájemně provázaných oddílů je vyvážená, upozorňuje jak na hlavní části „ryzích“ makroekonomických problémů, tak i na úzce související a důležité komplementární kapitoly. Samotné členění učebnice je autory (editorem) přehledně členěno do navazujících kapitol tak, že umožňuje studium nejen dle prezentované posloupnosti, ale také umožňuje bez ztráty čtenářovy orientace dílčí studium vybraných kapitol či segmentů publikace.

Hlavním cílem knihy je metodologie makroekonomických analýz, práce s empirickými údaji a jejich hodnocení. V makroekonomické analýze se tak střetává (či spíše setkává) teorie s fakty. Dobrá znalost makroekonomické teorie je proto nezbytná pro pochopení příčinných souvislostí a tedy pro interpretaci faktů. Makroekonomická analýza se neobejde bez ekonomické statistiky, často pak ekonometrie, která ji vyzbrojuje statistickými metodami a statistickými údaji. Stručně se dá říci, že makroekonomická analýza je specifickou syntézou makroekonomické teorie, statistiky a hospodářské politiky.

Je zřejmé, že sledování a systematická analýza domácího a světového ekonomického vývoje patří k základům makroekonomického „řemesla“. Zároveň je třeba dodat, že bez základních znalostí výše uvedených disciplín ji nelze kvalifikovaně provádět.

Učebnice je rozdělena do šesti částí.

První oddíl seznamuje čtenáře se systémem národních účtů coby základního metodologického východiska makroekonomických analýz. Nejdříve objasňuje základní principy národního účetnictví, vymezuje hlavní kate-

gorie a účty podle ESA 1995 (Evropský systém národních účtů). Tato jednotná evropská metodika zajišťuje mezinárodní srovnatelnost analyzovaných ukazatelů.

Za velmi přínosné považují přesné vymezení jednotlivých kategorií, jasné definování základních národohospodářských ukazatelů (např. hrubý domácí produkt a hrubý národní důchod) a na konkrétních empirických údajích dokumentování jak rozdílů mezi nimi, tak definování jejich rozdílné vypovídací schopnosti.

Druhý oddíl se zabývá nabídkou, poptávkou a makroekonomickou rovnováhou. Analýza výroby a hospodářského růstu je výchozí a (fundamentální) částí makroekonomických analýz. Vývoj poptávky je totiž určující pro změny produkce v krátkém období. A makroekonomická rovnováha je výslednicí interakce nabídky a poptávky.

Přehledně jsou charakterizovány různé teoretické koncepty ekonomického růstu a jejich odraz v jednotlivých modelech hospodářského růstu. Srozumitelnou formou jsou vysvětlovány koncepty potenciálního produktu, hranice produkčních možností apod. a jejich použití pro predikování hospodářského růstu jednotlivých zemí či regionů.

Třetí oddíl je věnován veřejným financím a zabývá se strukturou veřejných rozpočtů, vládnímu deficitu a veřejnému dluhu, udržitelnosti veřejných financí a dluhové službě.

Podnětný je výklad různých typů deficitů (tedy kategorie, se kterou se běžně setkáváme ve slovníku politiků, ekonomů, analytiků a novinářů, a které se často zaměňují): běžný deficit, domácí deficit, strukturální deficit, primární deficit, inflačně očištěný deficit, cyklický deficit. A je zdůrazněn význam odhadu potenciálního produktu – a mezery výstupu – na výpočet strukturální a cyklické složky deficitu.

Tématem **čtvrtého oddílu** je vnitřní ekonomická rovnováha – tedy problematika inflace, deflace, měření cenového vývoje. Podrobně (s příslušným empirickým zobrazením) jsou vysvětleny index spotřebitelských cen, kon-

cepce spotřebního koše, deflátor HDP, jednotlivé míry inflace (inflace měřená indexem spotřebitelských cen, deflátorem HDP, čistá inflace, jádrová inflace a korigovaná inflace). Dále pak se zabývá hlavními aspekty měnového vývoje: měnovými agregáty, měnovým kurzem a měnovou politikou, rychlostí oběhu peněz, měnovými režimy, apod.

Zkoumání vnějších ekonomických vztahů je obsahem **pátého oddílu**. Především je analyzována platební bilance a hlavní faktory, které ji ovlivňují. Zvláštní pozornost je věnovaná problematice přímých zahraničních investic, které představují významný faktor modernizace ekonomik a ekonomického růstu (jak to ostatně dokládá případ České republiky v uplynulém dvacetiletí).

Velký prostor je věnován hodnocení vnější (ne)rovnováhy. Hlavní pozornost se zaměřuje na deficit běžného účtu platební bilance, bezpečnou hranici jeho výše a možnosti financování. Speciálně jsou analyzovány rozdílné varianty dluhového a nedluhového financování a jejich makroekonomické důsledky včetně rizik zahraniční zadluženosti.

Konečně obsahem **šestého oddílu** je analýza trhu práce. Čtenář se seznámí se základními ukazateli používanými při analýze zaměstnanosti, nezaměstnanosti a ekonomické aktivity obyvatel. Dále je oddíl věnován analýze produktivity práce, nákladů práce, mezeře produktivity a mzdovému vývoji, dynamickému pohledu na trh práce a vybraným důsledkům plynoucích z nezaměstnanosti.

Text je psán srozumitelně, autoři zvolili čtivý styl, což určitě povede k oblíbenosti textu jak u odborné veřejnosti, tak i u studentů bakalářských a magisterských oborů. Pozitivně lze kvitovat rovněž použití českých reálií, což text odlišuje od zahraničních učebnic. Kvalitní a návodné jsou rovněž příklady na konci každé kapitoly a zavedený anglický termín pro daný vysvětlovaný jev. Text je dále vhodně vyvážen tabulkami, grafy, boxy a schémata. Velmi přínosná je v prvním

oddílu časť venovaná mezinárodným komparáciam a procesum konvergence, zdôrazňujúci rozdiľný význam konvergence ekonomické úrovne (HDP na hlavu), konvergence cenových hladín a konvergence produktivity.

Celkove lze recenzi uzavřít konstatováním, že na trhu českých odborných publikací zaměřujících se na analýzu makroekonomických jevů se bezpochyby „Makroekonomická analýza“ zařadí mezi vyhledávané a cenné tituly.

NA KRIŽOVATKE: QUO VADIS SVETOVÁ EKONOMIKA?

Viera Kuzmišinová, VŠMP ISM Slovakia v Prešove; Peter Kuzmišin, Ekonomická fakulta TU v Košiciach

---

Saleh Montana Obadi a kol. Vývoj a perspektívy svetovej ekonomiky: Medzi stagnáciou a oživením

Bratislava : Ekonomický ústav SAV, 2012. 354 s. ISBN 978-80-7144-197-7.

Vedecká monografia je výsledkom výskumnej činnosti 7. ročníka dlhodobého projektu EÚ SAV v spolupráci s EU v Bratislave. V ostatnom roku riešenia v rámci skúmanej problematiky vývoja a perspektív svetovej ekonomiky (SE) bola zameraná na možné scenáre vývoja v budúcom období na základe odhaľovania ťažiskových problémov súčasnej civilizácie, ktoré sa plasticky prejavili v prebiehajúcej globálnej kríze. Poukazuje na to, že veľká postindustriálna transformácia nadobudla nebezpečne rozpornú podobu, ktorá tým sponchybňuje mnohé ekonomické teórie spojené s trhovým fundamentalizmom a „neviditeľnou rukou trhu“, čím zároveň preukázateľne odhaľuje zásadné systémové zlyhanie súčasnej podoby kapitalizmu. Cieľom publikácie v uvedenom kontexte je identifikovať súčasný stav SE, dlhodobu akumulovanú globálne problémy, ich príčiny a nové trendy v ekonomickej teórii a praxi ako možné východiská riešenia prebiehajúcej globálnej krízy. Cieľ naplnil 12-členný kolektív pod vedením Obadu Saleha Mothana v 12 kapitolách rozdelených na 5 obsahovo naväzujúcich blokov.

Prvý tematický blok *Vývoj svetovej ekonomiky – medzi stagnáciou a oživením* je spracovaný v troch kapitolách. V prvej kapitole Obadi Saleh Mothana prezentuje globálny a regionálny pohľad na vývoj svetovej ekonomiky (SE) a prostredníctvom ukazovateľov outputu (štvrtročný % vývoj priemyselnej produkcie, hrubý domáci produkt) identifikuje geograficky nerovnomerný vývoj rozvinutých, rozvíjajúcich sa a rozvojových ekonomík a silnú interdependenciu medzi nimi. Vývojom pomeru bežného účtu k HDP a devízových rezerv dokazuje globálnu ekonomickú nerovnováhu ako prejav globálneho zlyhania ako i ďalšie riziká ekonomických porúch (dlhová kríza, export, inflácia) a vyzýva kompetentných k zodpovednému prístupu na ich riešenie. Druhá kapitola spracovaná Ivanou Šikulovou je venovaná regionálnemu integračnému zoskupeniu EÚ v kontexte dlhovej krízy verejného i súkromného sektora. Prostredníctvom makroekonomických ukazovateľov dokazuje, že eurozóna po troch rokoch (2009–2011) opäť upadá do recesie a vzhľadom na spomaľovanie ekonomického rastu sa nezlepšuje ani situácia na trhoch